OPŁATE POCZTOWA UISZCZONO GOTÓWKA

# DZIENNIK URZĘDOWY
## KURATORIUM
## OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

**Nr 6** **LWÓW, DNIA 30 CZERWCA 1939 R.** **ROK LXIII**

„Koła szkolne Polskiego Czerwonego Krzyża prowadzą niezwykle pożyteczną działalność w szkołach, rozwijając uczucia miłości bliźniego i przygotowując młodzież do służby dla obrony kraju.

Przez swą działalność Koła P. C. K. uzupełniają pracę wychowawczą szkoły i zasługują na całkowite poparcie i najżyczliwszą pomoc".

*W. ŚWIĘTOSŁAWSKI*
*Minister W. R. i O. P.*

## TREŚĆ

1.

## O ORGANIZACJI PAŃSTWOWYCH GIMNAZJÓW KUPIECKICH

**Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 8 maja 1939 r. (Nr III PU-3163/39).

**o zmianie rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 28 listopada 1935 r.**

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. nr 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. W załączonym do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 listopada 1935 r. o organizacji państwowych gimnazjów kupieckich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 12, poz. 207) w statucie państwowego gimnazjum kupieckiego wprowadza się poniższe zmiany.

1) § 4 statutu otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Gimnazja są trzyletnie i czteroletnie. Gimnazja trzyletnie dają przygotowanie kupieckie ogólne. Gimnazja czteroletnie uwzględniają w klasie IV specjalizację. W tym celu będą tworzone specjalne kierunki".

2) § 7 statutu otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Kurs nauki rozłożony jest na trzy, względnie cztery kolejno po sobie następujące klasy. Czas nauki w każdej klasie trwa jeden rok".

3) § 45 statutu otrzymuje brzmienie:

„§ 45. Uczeń, który otrzymał w klasie trzeciej trzyletniego gimnazjum kupieckiego oceny roczne co najmniej dostateczne ze sprawowania i wszystkich przedmiotów obowiązkowych oraz odbył przepisaną praktykę, otrzymuje zamiast świadectwa rocznego — świadectwo ukończenia tego gimnazjum".

„Uczeń, który otrzymał w klasie trzeciej czteroletniego gimnazjum kupieckiego oceny roczne co najmniej dostateczne ze sprawowania i wszystkich przedmiotów obowiązkowych oraz odbył przepisaną praktykę, a odchodzi ze szkoły, otrzymuje zamiast świadectwa rocznego — świadectwo ukończenia trzyletniego gimnazjum kupieckiego".

„Uczeń, który otrzymał w klasie czwartej czteroletniego gimnazjum kupieckiego oceny roczne co najmniej dostateczne ze sprawowania i wszystkich przedmiotów obowiązkowych oraz odbył przepisaną praktykę, otrzymuje zamiast świadectwa rocznego — świadectwo ukończenia tego gimnazjum".

4) § 48 statutu skreśla się.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

*W. Świętosławski*

2.

## PODRĘCZNIKI TYMCZASOWO DOZWOLONE DO UŻYTKU W SZKOŁACH ŚREDNICH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH Z NIEMIECKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
Warszawa
dnia 14 czerwca 1939 r.
Nr II Pr-1809/39.

Kuratorium Okręgu Szkolnego
Lwowskiego

Lwów

Nawiązując do pisma z dnia 23. IX. 1938 r. Nr II Pr-8001/38, w sprawie podręczników w szkołach powszechnych i średnich ogólnokształcących z niemieckim językiem nauczania, polecam przekazać załączony „Spis podręczników tymczasowo dozwolonych do użytku w szkołach średnich ogólnokształcących z niemieckim językiem nauczania w Polsce", wszystkim zainteresowanym Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących z niemieckim językiem nauczania z tym, że począwszy od roku szk. 1939/40 mogą być używane w szkołach średnich ogólnokształcących z niem. językiem nauczania tylko podręczniki: 1. wymienione w załączonym Spisie, 2. wymienione w Spisach podręczników dozwolonych do użytku w szkołach średnich ogólnokształcących z polskim językiem nauczania, 3. które z biegiem czasu uzyskają aprobatę Ministerstwa.

Ścisłe wykonanie tego polecenia powierzam osobistej trosce PP. Kuratorów.

Podsekretarz Stanu:
*Seweryn Maciszewski*

Załącznik do zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 czerwca 1939 r. Nr II Pr-1809/39

### SPIS PODRĘCZNIKÓW

tymczasowo dozwolonych do użytku w szkołach średnich ogólnokształcących z niemieckim językiem nauczania w Polsce

#### Religia rzymskokatolicka

Anders u. Cohmen: Die Lehre von der Kirche. Für höhere Mädchenschulen. Nakład Hanstein. Bonn 1928.

Bihlmayer-Scott: Kleines Messbuch f. die Sonn- u. Feiertage. Nakład Herder, Freiburg 1928.

Bremer F.: Katholische Sittenlehre. Nakład Hanstein. Bonn 1927.

Cohmen A.: Katholische Glaubenslehre für die Oberstufe höherer Lehranstalten. Nakład Hanstein. Bonn 1928.

Etl O.: Katholische Liturgik f. die Untermittelschule u. änliche Lehranstalten. Nakład Mosers Buchhandlung. Graz 1927.

Kempf-Faustman: Liturgik. Nakład Schöningh. Paderborn 1922.

Kuhnl: Lehrbuch d. kath. Religion f. d. oberen Klassen d. Mittelschulen u. verw. Lehranstalt. I. Teil. Glaubenslehre. Nakład Hölder-Pichler-Tempsky. Wien 1923.

Mayer H.: Katechetik. Nakład Herder. Freiburg 1924.

Rauschen G.: Bibelkunde für höhere Lehranstalten. Nakład Hanstein. Bonn 1919.

Rösch K.: Das Neue Testament. Nakład Ferdinand Schöningh. Paderborn.

#### Religia ewangelicka

Evangelisches Gesangbuch. Ausg. f. d. unierte evangelische Kirche in Polen.

Heienbrok W. u. Kegel M.: Das heilige Tor. Teil I. Nakład F. Hirt. Breslau 1928.

Heienbrok W. u. Kegel M.: Das heilige Tor. Evang. Religionsbuch. Für höh. Schulen. Teil II. In 3 Heften. Nakład F. Hirt. Breslau 1929.

Heienbrok W. u. Kegel M.: Das heilige Tor. Evang. Religionsbuch. Für höh. Schulen. Teil III. In 3 Heften. Nakład F. Hirt. Breslau 1929.

Kersten R. Pastor: Luthers kleiner Katechismus mit Erklärung u. Wiederholungsfragen f. Schulen u. Konfirmanden Unterricht. Nakład W. Mietke. Warszawa.

Kersten R.: Unser Liederbuch. Nakład W. Mietke. Warszawa 1929.

Kesseler-Opperman-Schremmer: Religionskundliches Unterrichtswerk. Arbeitsbuch f. d. evangelische Religionsunterricht an höheren Schulen Mittelstufe. 11 Auflage.

Kesseler-Opperman-Schremmer: Arbeitsbuch f. d. evangelischen Religionsunterricht an höh. Schulen. Oberstufe. 2. Aufl. Nakład Quelle u. Meyer. Leipzig 1926.

Das Neue Testament unseres Herrn u. Heilandes Jezu Christi nach der dtsch. Übersetzung Dr. Luthers. Nakład Preussische Haupt-Bibl. Gesellschaft. Berlin 1915.

Ottobald Bischoff: Leitfaden beim Unterricht in der Geschichte der christl. Kirche f. evang. Schulen. 17 Aufl. — Vollständig umgearbeitet u. fortgesetzt v. Dr. Buchwald. Nakład Fr. Woller. Leipzig 1906.

Siebert T.: Kirchengeschichte. Bibelkunde. Glaubers u. Sittenlehre. Für die oberen Klassen aller höheren Schulen. Nakład Teubner. Leipzig und Berlin.

Schäfer u. Krebs: Biblisches Lesebuch. Neubearbeitet u. herausgegeben v. Schuster u. Luekln. C. 19 Auflage. Nakład Diesterweg. Frankfurt am Mein 1919.

Voelker K. u Strack H.: Bibl. Lesebuch f. evang. Schüler. 14 Aufl. Nakład Teubner. Leipzig u. Berlin 1907.

### Język polski

Braun H.: Deutsch-polnische Phraseologie. Poznań 1931.

### Język francuski

Cieślińska O., Nieniewska H.: Parlons Français. Leitfaden zum Unterricht der französischen Sprache für die I Gymn. kl. Nakład Państw. Wyd. Książek Szkolnych. Lwów 1934.

Kielski B.: Leçon de français. 1-re année avec vocabulaire fr. allemand. Nakład K. S. Jakubowski. Lwów 1928.

Kielski B.: Leçons de français. 2-me année avec vocabulaire fr. allemand. Nakład K. S. Jakubowski. Lwów 1929.

### Język niemiecki

Mensing O.: Deutsche Grammatik f. höhere Schulen. 23 Auflage. Nakład Ehlermann. Dresden 1923.

### Język łaciński

Caesari C. J.: Commentarii de bello Gallico. Wydał Terlikowski F. Nakład Książnicy Polskiej. Lwów—Warszawa 1923.

Cycero M. T.: W obronie prowincji Sycylii. Mowa przeciw Werresowi (ks. V). We wstępy i komentarz opatrzył T. Zieliński. Wyd. polskie oprac. Z. Żmigryder-Konopka. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1928.

Hauler-Christel-Fritsch: Lateinisches Übungsbuch. Teil I, II, III u. IV Nakład Hölder-Pichler-Tempsky A. G. Wiedeń 1932.

Liwiusz T.: Dzieje rzymskie. Do użytku w gimn. przyst. Jędrzejowski J. K. Zaopatrzył w ustępy z Długosza Historii polskiej A. Rapaport. Nakład Książnicy Atlas. Lwów Warszawa 1925.

Owidiusz: Wiązanka wierszy. Oprac. Sinko T Nakład Książnicy Atlas. Lwów Warszawa 1927.

Sallustius Crispus C.: De coniuratione Catilinae. Do użytku w gimn. oprac. Rapaport A. Nakład Książnicy Atlas. Lwów Warszawa 1925.

Samolewicz S. und Jus L.: Lateinische Grammatik. Teil I. Die wichtigsten Erscheinungen der lateinischen Laut u. Formlehre. Nakład Państw. Wyd. Książek Szkolnych. Lwów 1934.

Sinko T.: Poezje Horacjusza z dodatkiem horacjanistów polsko-łacińskich. Wyd. III. popraw. Nakład Książnicy Atlas. Lwów — Warszawa 1927.

Szczepański J.: Wybór mów Cycerona. Cz. I, II. Wyd. III. Nakład Książnicy-Atlas. Lwów—Warszawa 1927.

Szczepański J.: Wybór z pism filozoficznych Cycerona. Wydanie III. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1927.

Szczepański J.: Wybór z pism retorycznych Cycerona. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1928.

Tacyt: Wybór dzieł. Oprac. Pilch St. Nakład Książnicy Polskiej. Lwów—Warszawa 1925.

Wergiliusz: Wybór z dzieł. Oprac. Sinko T. Nakład Książnicy Polskiej. Lwów—Warszawa.

### Język grecki

Demostenes: Wybór mów. Wydali Wotke i Szmidt. Wyd. V. Nakład Friedlein. Kraków 1923.

Gerth-Lamer: Griechische Schulgrammatik. 10 Aufl. Nakład Freytaga. Leipzig 1919.

Herodot: Wybór z dziejów. Wydali Schneidler A. i Terlikowski F. Wydanie II. Nakład Friedleina. Kraków 1921.

Homer: Iliada. Oprac. Rapaport. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1927.

Homer: Odyseja w wyborze do użytku gimn. Wyd. Witkowski St. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1927.

Jędrzejowski G.: Wybór pism Platona. Wyd. III. Nakład Książnicy Polskiej. Lwów—Warszawa.

Oko J.: Sofoklesa Antygona. Nakład Książnicy Polskiej. Lwów—Warszawa 1920.

Oko J.: Sofoklesa Edyp w Kolonie. Nakład Książnicy Polskiej. Lwów—Warszawa 1920.

Platon: Kryton-Rzeczpospolita I. Oprac. Jędrzejowski G. Nowe wyd. przyg. Rapaport A. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1927.

Platon: Apologia-Laches. Oprac. Jędrzejowski. Wyd. III. przyg. Rapaport A. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1927.

Platon: Menon-Eutyfron. Oprac. Jędrzejowski G. Nowe wyd. przyg. Rapaport A. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1927.

Sofokles: Elektra. Zast. Szubert-Majchrowicz Wyd. II. Nakład Friedleina. Kraków 1921.

Sofokles: Ajax. Zast. Szubert-Majchrowicz. Wyd. II. Nakład Friedleina. Kraków 1921.

Wesener: Griechisches Elementarbuch. Neue Ausg. T. 1—2. Leipzig—Berlin 1920 i 1909.

### Historia

Nanke Cz. i Semkowicz W.: Mapki Szkolnego Atlasu Historycznego. Część II. 1. Prowincja b. Cesarstwa Rzymskiego po r. 476. 2. Monarchia Frankońska za Karolingów. 3. Słowiańszczyzna Zachodnia i Wschodnia w w. X. 4. Polska za Bolesława Chrobrego. 5. Europa w czasie walki papiestwa z cesarstwem i wypraw Krzyżowych. 6. Europa w okresie wielkich soborów i reformacyj. 7. Polska i Litwa za Jagiellonów (wiek XV). 8. Polska w XVII w. 9. Polska w dobie rozbiorów 1770—1795. 10. Ziemie Polskie pierwszej ćwierci XIX w. 11. Polska odradzająca się 1914—1921. Nakład Książnicy-Atlas. Lwów.

Nanke Cz.: Geschichte des Mittelalters für die höheren Klassen der Mittelschulen mit deutscher Unterrichtssprache in Polen. Nakład Państw. Wyd. Ks. Szkol. Lwów 1933.

Natanson Leski J.: Szkolny Atlas historyczny. Cz. I. Dzieje starożytne. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1926.

Natanson Leski J.: Atlas szkolny do dziejów średniowiecza. Nakład Domu Książki Polskiej. Warszawa 1918.

### Geografia

Pawłowski St.: Die Aussereuropäischen Länder und Meere. Ein Lehrbuch der Erdkunde für die höheren Klassen der Mittelschulen. Nakład Państw. Wyd. Książek Szkolnych. Lwów 1933.

Pawłowski St.: Europa Ein Lehrbuch der Erdkunde für die höheren Klassen der Mittelschulen. Nakład Państw. Wyd. Ks. Szkolnych. Lwów 1934.

Romer: Powszechny Atlas Geograficzny. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1939.

Romer: Atlas geograficzny mały. Nakład Książnicy Atlas. Lwów—Warszawa 1939.

### Przyroda

Gemborek E.: Tierkunde. Lehrbuch für die I Gymnasialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1928.

Rabes O. i Löwenhardt E.: Leitfaden der Biologie für die Oberklassen höherer Lehranstalten. Leipzig 1929.

Schmeil-Franke O.: Naturkunde für höhere Mädchenschulen. Lyzeen u. Studienanstalten. Heft 1—3. Bearbeitet von Lamprecht u. Nicklisch. Nakład Quelle u. Meyer. Leipzig 1929.

Schmeil O.: Mit Unterstützung von Studienrat Trinkwalter. Der Mensch. 72 Aufl. Nakład Quelle und Meyer. Leipzig 1929.

Schwaighofer: Tabellen zur Bestimmung heimischer Samenpflanzen u. Gefäszsporenpflanzen. Nakład Hölder-Pichler-Tempsky. Wien 1930.

### Fizyka i chemia

Bischoff B. u. Nowoczyn E.: Physik für die III Gymnasialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1939.

Honniger: Lehrbuch d. Chemie in Verbindung mit Mineralogie f. h. Lehranstalten. Teil I. 14. Aufl. Teil. II. 18. Aufl. Bearb. v. M. Heidrich u. W. Franck. Nakład Teubner. Leipzig—Berlin, 1926, 1928.

Rosenberg K.: Unterstufe d. Physik f. d. höheren Schulen. Für Realgymn., Realschulen, Reformanst. u. h. Mädchenschulen. 11. Aufl. Nakład Freytag G. Leipzig 1925.

Rosenberg K.: Lehrbuch d. Physik f. d. Oberen klassen d. höheren Schulen. Ausgabe. C. Für Realgymn. Oberrealschul. Studienanst. 10. Aufl. Nakład Freytag G. Leipzig 1926.

### Matematyka

Bardey-Lieztzman: Aufgabensammlung f. Arithmetik, Algebra u. Analysis. Nakład Teubner. Leipzig—Berlin 1927.

Bauer u. Ed. Hauxleden: Lehrbuch d. Mathematik für Lyzeen u. höheren Mädchenschulen. I Bd. Geometrie u. Arithmetik. 6. Aufl. — II Bd. Planimetria. Stereometria. Trigonometria. Nakład Vieweg u. Sohn. Braunschweig 1927.

Krüger S.: Arithmetik und Algebra für die II. Gymnasialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1926.

Krüger S.: Arithmetik und Algebra für die III Gymnasialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1937.

Krüger S.: Arithmetik und Algebra für die IV Gymnasialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1937.

Krüger S.: Geometrie für die II Gymnasialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1937.

Krüger S.: Geometrie für die IV Gymnasialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1939.

Krüger S.: Geometrie für die IV Gymnassialklasse. Nakład W. Johne's Buchhandlung. Bydgoszcz 1939.

Lietzman W. u. Zühlke: Leitfaden d. Mathematik. Ausg. B. F. Anst. realer Richtung. Oberstufe. Nakład Teubnera. Leipzig - Berlin 1926.

Lötzbeyer u. Rohrberg: Arithmetik, Algebra u. Analysis. Aufbau u. Aufgaben f. d. Oberstufe höherer Lehranstalten. Nakład Ehlerman. Dresden 1929.

Lötzbeyer u. Rohrberg: Geometrie u. geometrisches Zeichnen Aufbau u. Aufgaben f. d. Oberstufe höherer Lehranstalten.

Łomnicki: Tablice logarytmiczne i trygonometryczne. Lwów.

Rusiecki A. M. und Zarzecki A.: Mathematik. Nakład Księgarni św. Wojciecha. Poznań 1932.

### Śpiew

Hirsch J.: Methodik des Gesangunterrichts. Nakład Pichler Witwe u. s. Wien 1893.

Roller Joh. Em.: Chorgesangschule. Zunächt für Lehrer und Lehrerinnenbildungsanstalten IV. Auflage. Nakład Manzsche K. K. Wien 1908.

Schur F. u. Hertrick R.: Evangelisches Schulgesangbuch. Zum Gebrauch im Religionsunterricht und Schulgottesdienst. II. Auflage. Nakład Der evangelischen Gemeinde. Bielsk 1900.

Wagner H.: Chorgesangbuch für deutsche Mittelschulen und Lehrerbildungsanstalten. Band II. u. III. Nakład Sollers Nachfolger. Reichenberg 1925.

Uwaga. Niezależnie od powyższego spisu można korzystać z podręczników dozwolonych do użytku w szkołach z polskim językiem nauczania, zwłaszcza przy przedmiotach do których nie ma zatwierdzonych podręczników w języku niemieckim.

3.

## KWALIFIKOWANIE NAUCZYCIELI PEŁNIĄCYCH ZA URLOPEM OBOWIĄZKI NAUCZYCIELSKIE W SZKOŁACH NIEPAŃSTWOWYCH

### Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 24 kwietnia 1939 r. (Nr BP-7544/39).

(Przedruk z Dz. Min. W. R. i O. P. z r. 1939 nr 3, poz. 80).

Na podstawie § 16 ustęp 2 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1934 r. wydanego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów o kwalifikowaniu nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 490) zarządzam co następuje:

§ 1. Do nauczycieli szkół państwowych i publicznych pełniących za urlopem obowiązki nauczycielskie w szkołach niepaństwowych (prywatnych) mają zastosowanie rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1934 r. wydane w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów o kwalifikowaniu nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 490) i Instrukcja z dnia 26 stycznia 1935 r. (BP-97/35) o kwalifikowaniu nauczycieli (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 1, poz. 3), o ile następne paragrafy niniejszego zarządzenia nie stanowią inaczej.

§ 2. Nauczyciele, pełniący za urlopem obowiązki nauczycielskie w szko-

łach niepaństwowych otrzymują w tym czasie oceny kwalifikacyjne ustalone na podstawie spostrzeżeń wpisywanych podczas wizytacyj szkół do arkusza spostrzeżeń przez osoby powołane do sprawowania bezpośredniego i pośredniego nadzoru służbowego nad nauczycielem.

Ustne opinie kierownika (dyrektora szkoły prywatnej) o tych nauczycielach wyrażane wobec osób wizytujących mogą stanowić materiał pomocniczy przy formułowaniu opinii i ustalaniu oceny, nie są jednak wystarczającą podstawą do wydania oceny kwalifikacyjnej.

§ 3. Jako osoby powołane do sprawowania nadzoru bezpośredniego nad nauczycielami pełniącymi obowiązki nauczycielskie za urlopem w szkołach niepaństwowych, wydają opinie:

1) podinspektor szkolny (zastępca inspektora szkolnego) bądź inspektor szkolny — o nauczycielach i wychowawczyniach przedszkoli pełniących obowiązki w prywatnych szkołach powszechnych lub przedszkolach,

2) wizytator szkół — o nauczycielach pełniących obowiązki w szkołach niepaństwowych (prywatnych) podległych bezpośrednio Kuratorowi,

3) ministerialny wizytator szkół lub urzędnik wyznaczony przez Ministra — o nauczycielach pełniących obowiązki w szkołach podległych bezpośrednio Ministrowi.

§ 4. Jako osoby powołane do sprawowania nadzoru pośredniego nad nauczycielami pełniącymi za urlopem obowiązki nauczycielskie w szkołach niepaństwowych (prywatnych) wydają opinie i ustalają oceny:

1) inspektor szkolny — o nauczycielach (wychowawczyniach przedszkoli), o których pierwszą opinię wydał podinspektor szkolny (zastępca inspektora szkolnego),

2) wizytator szkół o nauczycielach (wychowawczyniach przedszkoli), o których pierwszą opinię wydał inspektor szkolny,

3) naczelnik Wydziału w Kuratorium — o nauczycielach, o których pierwszą opinię wydał wizytator szkół,

4) naczelnik Wydziału w Ministerstwie — o nauczycielach o których pierwszą opinię wydał ministerialny wizytator szkół, lub urzędnik wyznaczony przez Ministra.

§ 5. Oceny kwalifikacyjne za okres do końca 1938 r. należy ustalić łącznie za cały okres dotąd nieoceniany w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1934 r. wydanym w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów o kwalifikowaniu nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 490) i niniejszym zarządzeniu, najpóźniej do dnia 1 czerwca 1939 r.

Następne oceny ustalać należy w terminach przewidzianych w §§ 14 i 15 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1934 r.

§ 6. O nauczycielach urlopowanych do szkół niepaństwowych (prywatnych) położonych na terenie obwodu szkolnego lub innego okręgu szkolnego, wydają opinie i ustalają oceny bezpośredni i pośredni przełożeni z tego obwodu szkolnego lub okręgu szkolnego na terenie którego leży szkoła niepaństwowa (prywatna).

Na czas pozostawania nauczyciela na terenie innego okręgu szkolnego przesyła się nowym przełożonym nauczyciela, kartę kwalifikacyjną i arkusz spostrzeżeń tego nauczyciela.

§ 7. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
*W. Świętosławski*

4.

# OPŁATY ZA EGZAMINY W SZKOŁACH ZAWODOWYCH

MINISTER WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
Warszawa
z dnia 26 maja 1939 r.
(Nr I R-3435/39).

Z mocą obowiązującą od dnia 1 maja 1939 r. zarządzam pobieranie w szkołach zawodowych następujących opłat za egzaminy, zdawane przed państwowymi komisjami egzaminacyjnymi:

1. Taksa za egzamin dla eksternów w zakresie programu średniej szkoły zawodowej dawnego ustroju . . . zł 60.—
2. Taksa za egzamin dla eksternów w liceach zawodowych . „ 60.—
3. Taksa za egzamin dla eksternów w gimn. zawodowych . „ 40.—
4. Taksa za egzamin dla eksternów w Państwowej Wyższej Szkole Gospodartwa Wiejskiego w Cieszynie oraz w Państwowej Szkole Ogrodnictwa w Poznaniu . . . „ 60.—
5. Taksa za egzamin dla eksternów w niższych szkołach ogrodniczych dawnego ustroju . . . . . „ 30.—
6. Taksa za egzamin dojrzałości uczniów liceów zawodowych, państwowych i prywatnych . . . . „ 10.—

Od taks, wymienionych w punktach 1—5, zwolnione są:

a) nie zarobkujące samodzielne dzieci ślubne i uprawnione tych oficerów i szeregowych Policji Państwowej, którzy utracili życie wskutek czynu karygodnego, popełnionego na ich osobie w związku ze służbą, lub nieszczęśliwego wypadku, któremu ulegli z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych (art. 90 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr 5 z dnia 21 stycznia 1931 r., poz. 27);

b) będące na utrzymaniu rodziców dzieci niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari".

Nadto od taks, wymienionych w punktach 1—5, mogą być zwolnieni w połowie: kandydaci niezamożni, nie zarobkujące samodzielnie dzieci inwalidów, sieroty po nich oraz sieroty po poległych, zaginionych i zmarłych w związku przyczynowym ze służbą wojskową (art. 52 a ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim — Dz. U. R. P. Nr 22 z 1938 r., poz. 192) oraz będące na utrzymaniu rodziców dzieci czynnych funkc. państwowych, czynnych wojskowych zawod., czynnych funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe" i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon", a także sami czynni funkcjonariusze państwowi, wojskowi zawodowi oraz czynni funkcjonariusze przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe" i Polska Poczta, Telegraf i Telefon". Całkowicie zwolnieni od taks wyżej wymienionych mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przy czym pierwszeństwo mieć winny dzieci, będące na utrzymaniu rodziców niezamożnych — odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości oraz rodziców niezamożnych, posiadających odznakę „Za walkę o szkołę polską", zweryfikowanych członków „Stowarzyszenia b. uczestników strajku szkolnego zachodniej Polski" i członków „Związku Uczestników Strajku Szkolnego z lat 1906/7 na Pomorzu".

Wyżej wymieniony h zwolnień udziela Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Od taksy, wymienionej w punkcie 6, nikt zwolnionym być nie może.

Sposób i terminy pobierania oraz wydatkowania (przeznaczenie) taks, wymienionych w punktach 1—6, normuje okólnik Nr 33 z dnia 8 maja 1939 r. (III O-3116/39) w sprawie wynagrodzenia członków państwowych komisyj egzaminacyjnych w szkołach zawodowych.

Równocześnie tracą moc obowiązującą te postanowienia okólnika Nr 36 z dnia 15 lipca 1938 r. (I R-3832/38) o opłatach szkolnych w szkołach zawodowych, które są sprzeczne z treścią niniejszego okólnika.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
*W. Świętosławski*

5.

## ORGANIZACJA SZKÓŁ

Kurator O. S. L. przyznał:

= Zarządowi Zgromadzenia SS. Służebnic Najśw. P. M. w Borysławiu prawo otwarcia Pryw. Szkoły Krawiecko-Bieliźniarskiej z ukr. jęz. nauczania w Borysławiu (Nr III 11228/39 z dn. 13 czerwca 1939).

= Zarządowi Tow. Średniej Szkoły Technicznej w Drohobyczu prawo otwarcia Pryw. Gimnazjum Mechanicznego w Drohobyczu (Nr III 7803/39 z dn. 12 kwietnia 1939).

= Zarządowi Tow. Szkoły Technicznej w Drohobyczu prawo otwarcia Pryw. Liceum Mechanicznego w Drohobyczu (Nr III 11227/39 z dn. 13 czerwca 1939).

= Komendzie Parku 6 p. p. Lotniczego w Skniłowie prawo otwarcia Pryw. Szkoły Dokształcającej Zawodowej Dziennej dla rzemieślników lotniczych w Skniłowie (Nr III 11800/39 z dn. 19 maja 1939).

6.

## Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Sagasz Franciszek, nauczyciel publ. szkoły powszechnej w Słobódce Dolnej, pow. Buczacz, zmarł dnia 6 czerwca 1939 w 26 roku służby, a 47 życia.

7.

## RUCH SŁUŻBOWY

### Szkolnictwo powszechne

Mianowani: Duda Zdzisław, nauczyciel p. o. kierownika publ. szkoły powszechnej w Solcu, pow. Drohobycz, kierownikiem tejże szkoły. — Rollinger Włodzimierz, nauczyciel p. o. kierownika publ. szkoły powszechnej w Bolechowcach, pow. Drohobycz, kierownikiem tejże szkoły.

Przeniesieni: Andruchowicz Tadeusz, kierownik publ. szkoły powszechnej Nr 15 we Lwowie, na równorzędne stanowisko do szkoły powszechnej Nr 1 we Lwowie. — Leń Stanisław, kierownik publ. szkoły powszechnej w Domaradzu Miasteczku, pow. Brzozów, na własną prośbę na posadę nauczyciela do publ. szkoły w Humniskach.

Przeniesieni w stan spoczynku: Kapuściak Spirydion, kierownik publ. szkoły powszechnej w Perwiatyczach, pow. Sokal. — Krenta Stefan, kierownik publ. szkoły powszechnej w Hechowcu, pow. Kolbuszowa. — Kubicki Józef, nauczyciel p. o. kierownika publicznej szkoły powszechnej w Zubrzy, pow. Lwów. — Michajłów Jan, kierownik publ. szkoły powszechnej w Tłumaczyku, pow. Kołomyja. — Muc Jan, kierownik publ. szkoły powszechnej w Paportnie, pow. Dobromil. — Pidłużny Teodor, kierownik publ. szko-

ły powszechnej w Popielanach, pow. Lwów. — Stanek Walenty, kierownik publ. szkoły powszechnej w Krośnie. — Szteń Włodzimierz, kierownik publ. szkoły powszechnej w Dolinie. — Uziej Władysław, kierownik publ. szkoły powszechnej w Starzawie, pow. Dobromil.

### Szkolnictwo zawodowe

Minister W. R. i O. P. mianował z dn. 1 lipca 1939 inż. Klimaszewskiego Stanisława, nauczyciela p. o. dyrektora Państw. Szkoły Przemysłu Drzewnego w Kołomyi dyrektorem tejże szkoły (Nr B. P. 11269/39 z dn. 6 czerwca 1939).

## 8.

## KOMUNIKATY URZĘDOWE

### Posady nauczycielskie we Francji

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości, że co roku wakuje pewna liczba wolnych stanowisk nauczycielskich w szkołach powszechnych polskich wśród emigracji polskiej we Francji.

W r. szk. 1939/40 będzie wolnych 18 stanowisk nauczycielskich, w tym dla 6 sił męskich i 12 sił żeńskich.

O stanowiska te mogą się ubiegać nauczyciele publicznych szkół powszechnych, odpowiadający następującym warunkom:

1. wiek 25 do 35 lat; 2. dobry stan zdrowia, potwierdzony orzeczeniem lekarza powiatowego; 3. złożony egzamin praktyczny; 4. znajomość języka francuskiego w stopniu umożliwiającym rozmówienie się i zrozumienie tekstu artykułu prasowego; 5. złożenie zobowiązania do 5-letniej pracy oświatowej we Francji; 6. uregulowany stosunek do służby wojskowej, — oraz 7. wykazanie się pracą społeczną w organizacjach młodzieży, zwłaszcza w harcerstwie polskim. Warunki wynagrodzenia nauczycieli we Francji są następujące:

uposażenie zasadnicze 250 zł miesięcznie,
dodatek rodzinny 25 zł miesięcznie,
dodatek na dojazdy (nie we wszystkich miejscowościach) 25 zł miesięcznie.

Oprócz powyższych norm, nauczyciele po kilku latach pobytu, mogą na podstawie oceny fachowej uzyskać podwyżkę w postaci tzw. dodatku za dobrą pracę. W większości placówek szkolnych nauczyciele otrzymują ponadto od dyrekcji przedsiębiorstw francuskich mieszkanie wraz z opałem. Poza tym nauczyciele otrzymują bezpłatny paszport zagraniczny oraz zwrot kosztów przejazdu do Francji i z powrotem.

Nauczyciele reflektujący na zatrudnienie w szkolnictwie polskim i organizacjach młodzieżowych we Francji, powinni wnieść w drodze służbowej prośbę o nadanie posady nauczycielskiej we Francji. Do podania należy dołączyć: 1. metrykę urodzenia, 2. świadectwo lekarza powiatowego, stwierdzające dobry stan zdrowia, umożliwiający pełnienie obowiązków nauczycielskich, 3. świadectwo ukończenia studiów, 4. dowody odbytej służby wojskowej, 5. dowody pracy społecznej w organizacjach młodzieży, w szczególności w harcerstwie polskim, 6. odpis świadectwa stwierdzającego złożenie egzaminu praktycznego, 7. oświadczenie, że kandydat posiada znajomość języka francuskiego w stopniu umożliwiającym rozmówienie się i zrozumienie tekstu artykułu prasowego, 8. zobowiązanie do 5-letniego pobytu we Francji, 9. 3 fotografie (rozmiar legitymacyjny, na jasnym tle, bez nakrycia głowy), 10. oświadczenie o stanie cywilnym, w przypadku zawarcia związku małżeńskiego należy również przedłożyć metrykę ślubu, 11. życiorys.

Nauczyciele zakwalifikowani do pracy oświatowej we Francji otrzymają urlop bezpłatny na czas pełnienia obowiązków oświatowych we Francji. W tym celu powinni złożyć równocześnie oddzielne podanie o udzielenie takiego urlopu. (K. O. S. Lw. Nr O. P. 25644/39).

### Kwalifikowanie praktykantów i pracowników kontraktowych

Postanowień §§ 5 i 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1937 r. o sposobie kwalifikowania urzędników państwowych (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 429) nie stosuje się do praktykantów i pracowników kontraktowych, zajmujących stanowiska urzędnicze w administracji wyznań religijnych i oświecenia publicznego, oraz do praktykantów i pracowników kontraktowych zatrudnionych w jednostkach gospodarczych Liceum Krzemienieckiego.

Z praktykantem, który otrzymał niedostateczną ocenę kwalifikacyjną należy niezwłocznie rozwiązać stosunek służbowy przy zastosowaniu odpowiednich postanowień pragmatycznych.

Również z pracownikiem kontraktowym, który

otrzymał niedostateczną ocenę kwalifikacyjną należy niezwłocznie rozwiązać umowę, z zachowaniem terminu jej wypowiedzenia. (Min. W. R. i O. P. z dnia 1 kwietnia 1939 Nr B. P. 55411/39).

### Przechodzenie funkcjonariuszów prowizorycznych na służbę przygotowawczą

Prezydium Rady Ministrów pismem z dnia 16 września 1938 r. Nr 48-85/12 wyjaśniło wątpliwości, jakie mogłyby się nasunąć w przypadkach zamierzonego mianowania funkcjonariuszów prowizorycznych na stanowiska wyższej kategorii z zachowaniem przepisów o służbie przygotowawczej i egzaminach praktycznych. W przypadkach takich należy zaniechać formalnego dopuszczania urzędników prowizorycznych do służby przygotowawczej, zaś szkolenie winno być przeprowadzane w ramach istniejącego stosunku prowizorycznego przez powierzenie pełnienia obowiązków na stanowiskach wyższej kategorii na pewien, nie krótszy jednak od roku, okres czasu. Po odbyciu przez wspomnianych urzędników przeszkolenia należy ich, przy zastosowaniu odpowiednich przepisów o służbie przygotowawczej i egzaminach praktycznych, dopuszczać do egzaminów, przy równoczesnym zwolnieniu ich od odbycia służby przygotowawczej. (Min. W. R. i O. P. z dn. 24 listopada 1938 Nr B. P. 21572/38).

### Zabezpieczenie kontrakt. pracowników fiz. na wypadek bezrobocia

Wszyscy kontraktowi pracownicy fizyczni (niżsi funkcjonariusze) — woźni, palacze, dozorcy gmachów, rzemieślnicy, magazynierzy itp. zatrudnieni w szkołach podlegają obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia na zasadzie ustawy z dn. 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 546). Przypadającą na pracodawcę część wkładki za ubezpieczenie robotnika należy uiszczać z § 2 tego działu budżetu, z którego opłacane jest wynagrodzenie zabezpieczonego. Jeżeli wynagrodzenie to wypłacane jest z Taksy Administracyjnej, to wkładkę pracodawcy należy pokrywać również z Taksy Administracyjnej. Potrącenie wkładki przypadającej na robotnika uregulowane jest art. 7 (ust. przedostatni) ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w brzmieniu obwieszczenia z dnia 24 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 58, poz. 555). (Min. W. R. i O. P. z dnia 28 lutego 1939 Nr B. P. 20566/39).

### Zasiłek wyrównawczy i dodatek służbowy dla funkcjonariuszów państwowych

W okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 4 czerwca 1934 r. L. D. III. 9535/1/34 w sprawie interpretacji przepisów o uposażeniu z dnia 28 października 1933 wprowadza się następujące zmiany:

P. VI ust. 1 otrzymuje brzmienie następujące:

„Przepis § 64 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) rozumieć należy w ten sposób, że prawo do zasiłku wyrównawczego, przyznanego z dniem 1 lutego 1934 r. ulega tylko zawieszeniu na czas otrzymywania przyznanego następnie dodatku funkcyjnego lub służbowego. Natomiast jeśli zasiłek wyrównawczy nie przysługiwał w dniu 1 lutego 1934 r. to następne zmniejszenie lub cofnięcie pobieranego dodatku funkcyjnego lub służbowego nie może skutkować przyznania zasiłku wyrównawczego".

P. II ust. 3 skreśla się.

W związku z powyższym tracą moc obowiązującą wszelkie zarządzenia i okólniki w sprawie zasiłków wyrównawczych i dodatków służbowych dla osób pełniących obowiązki, do których przywiązany jest dodatek służbowy — sprzeczne z postanowieniami niniejszego okólnika. (Min. W. R. i O. P. z dnia 15 maja 1939 Nr B. P. 7928/39).

### Zaliczki na uposażenia

Prezes Rady Ministrów zarządził wstrzymanie, na czas od dnia 1 maja do dnia 30 września 1939 r., potrącania rat na spłatę zaliczek na uposażenie osobom (pracownikom kontraktowym), wymienionym w punkcie I okólnika Prezesa Rady Ministrów Nr 42-2/18 z dnia 22 czerwca 1934 r., które dopełnią obywatelskiego obowiązku subskrypcji wewnętrznej pożyczki na cele rozbudowy lotnictwa i artylerii przeciwlotniczej.

Wstrzymanie potrącania dotyczy tylko zaliczek, o których przyznanie wniesiono do władzy służbowej, sprawującej bezpośredni nadzór, prośbę do dnia 29 marca 1939 r. i winno być ograniczone do wysokości rat subskrybowanej pożyczki wewnętrznej. (Min. W. R. i O. P. z dn. 18 kwietnia 1939 Nr B. P. 8628/39).

### Przydział samochodów szkołom państwowym

Ministerstwo Komunikacji pismem do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie z dnia 23 lutego 1939 r. Nr D. R. 93-1/191 oznajmiło, że samo-

chody, przydzielane szkołom państwowym, pozostają nadal własnością Skarbu Państwa i jako takie podlegają nadzorowi technicznemu w myśl instrukcji b. Ministerstwa Robót Publicznych Nr XI. 5040/29.

Co się tyczy odpowiedzialności według § 67 rozporządzenia z 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 616) to postanowienia tego paragrafu przewidują odpowiedzialność karno-administracyjną, która nie może być przedmiotem jakiegokolwiek ubezpieczenia. Natomiast, jeśli chodzi o ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej samochodów państwowych, to jakkolwiek nie ma przepisu, któryby wymagał takiego ubezpieczenia, to jednak jest ono wskazane, lecz nie jest rzeczą Urzędu Wojewódzkiego wymagać takiego ubezpieczenia od szkół, którym przydzielone zostały samochody państwowe, lecz sama szkoła, na którą pojazd jest zarejestrowany, powinna się o to troszczyć w swoim interesie.

Ubezpieczenie samochodów państwowych od ognia nie jest praktykowane, ze względu na dużą stosunkowo ilość tych samochodów, wysokie stawki ubezpieczenia i niewielką ilość wypadków. (K. O. S. Lw. z dn. 20 maja 1939 Nr O-10729/39).

### V Targi Północne w Wilnie

W czasie od 19 sierpnia do 4 września 1939 r. czynne będą w Wilnie V Targi Północne. Program Targów obejmuje: I Przemysł: metalowy, włókienniczy, garbarski, gumowy, budowlany, chemiczny, drzewny, biurowy; II Urządzenie gospodarstwa domowego; III Urządzenie i pomoce szkolne; IV Rolnictwo; V Targi zielarskie, grzybowe i owocowe; VI Wystawy: hodowlana, drobiu, zwierząt futerkowych, pszczelarstwa, leśna, łowiecka i rybacka. (K. O. S. Wileńskiego z dn. 5 czerwca 1939 Nr O-14372/39).

### Wiejska Spółdzielnia Kinematograficzna

Kuratorium O. S. Lw. zwraca uwagę Dyrekcyj, Kierownictw szkół na działalność Wiejskiej Spółdzielni Kinematograficznej (Warszawa, ul. Kopernika 30). Spółdzielnia ta postawiła sobie za zadanie prowadzenie za pomocą filmu akcji oświatowo-kulturalnej i zawodowo-rolniczej wśród ludności wiejskiej oraz dostarczanie jej godziwej rozrywki. W tym celu Spółdzielnia uruchomiła na razie na terenie 11 województw 12 aparatów kinematograficznych o charakterze objazdowym, mając na uwadze szczególnie Kresy wschodnie i zachodnie.

Pragnąc przyjść z pomocą Wiejskiej Spółdzielni Kinematograficznej, Ministerstwo — zgodnie z okólnikiem W. R. i O. P. z dnia 18 lutego 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6/128, poz. 57) zezwoliło na bezpłatne udzielanie jej sal szkolnych, celem wyświetlania filmów o charakterze oświatowo-kulturalnym, pod warunkami zawartymi w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28 kwietnia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 12/113, poz. 100) tudzież, jeśli idzie o młodzież, w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 września 1935 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 10, poz. 182).

Podając powyższe do wiadomości, Kuratorium poleca, aby Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje, Kierownictwa Szkół udzieliły Spółdzielni Kinematograficznej pomocy i poparcia w ramach postanowień wymienionych okólników (Dz. Urz. Kur. z 1935 r. str. 391). (K. O. S. Lw. z dn. 1 czerwca 1939 Nr O-7528/39).

### Wycieczki do Gniezna

Zaleca się organizatorom wycieczek krajoznawczych, aby w programie wycieczek historyczno-krajoznawczych uwzględniali kolebkę państwowości polskiej oraz wiary św. na ziemiach polskich — miasto Gniezno.

Duże zainteresowanie wzbudzają dostępne dla zwiedzających fragmenty wykopalisk z czasów Mieszka I i Bolesława Chrobrego.

Referat Turystyki i Propagandy Miasta zapewni wycieczkom na uprzednie rychłe zamówienie dobre i tanie zaprowiantowanie oraz zbiorowe noclegi za minimalnymi opłatami. (K. O. S. Lw. z dn. 13 czerwca 1939 Nr O-8267/39).

### Czasopismo pt. „Higiena szkolna"

W bieżącym roku szkolnym zgodnie z życzeniem wizytatorów higieny szkolnej w Kuratoriach zaczęło wychodzić w Poznaniu czasopismo (kwartalnik) pt. „Higiena szkolna".

Poniewa czasopismo to ma być organem Referatów higieny Kuratoriów Okręgów Szkolnych oraz lekarzy szkolnych i ma na celu stałe informowanie lekarzy szkolnych oraz gron nauczycielskich o różnych zagadnieniach aktualnych z dziedziny higieny szkolnej służąc w tym zakresie jako pomoc w samokształceniu, Ministerstwo zaleca to czasopismo do wszystkich bibliotek nauczycielskich, przede wszystkim w tych szkołach, w których czynni są lekarze szkolni. Prenumerata roczna wy-

nosi 10 zł. Adres Redakcji i Administracji: Poznań, Towarowa 25. (Min. W. R. i O. P. z dn. 1 czerwca 1939 Nr II-W-3822/39).

Czasopisma „Rodzina i dziecko" oraz „Dom i Szkoła powszechna"

Jednym z czynników, który może pogłębić i ożywić współpracę domu i szkoły, jest odpowiednie czasopismo. W związku z tym Ministerstwo zwraca uwagę na miesięcznik „Rodzina i dziecko" wychodzące już trzeci rok i zajmujące się głównie zagadnieniami dotyczącymi młodzieży szkół średnich, a nadto na miesięcznik wychodzący pod tą samą redakcją pt. „Dom i szkoła powszechna", który ukazał się dotychczas w 4 numerach.

Oba te miesięczniki dostarczają dużo interesującego materiału, poruszają ważne i ciekawe zagadnienia dla rodziny, dają przy tym możność szczerego i swobodnego wypowiedzenia trosk, projektów i uwag związanych z wychowaniem. Wiele artykułów może być tematem do dyskusji w kołach rodzicielskich i wnieść ożywienie na ich zebrania, nie mówiąc już o pożytku. Ministerstwo uważa za pożądane, aby dyrekcje i kierownictwa szkół zachęciły koła rodzicielskie do prenumerowania jednego z wymienionych czasopism, i do czynnego ich propagowania poprzez koła wśród rodziców. (Min. W. R. i O. P. z dn. 12 maja 1939 Nr II-3350/39).

***Do***

***P. T. Prenumeratorów Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego***

*W celu uniknięcia przerwy w otrzymywaniu Dziennika Urzędowego Administracja prosi P. T. Prenumeratorów o wpłacenie prenumeraty bieżącej, t. j. za rok 1939, jak również i zaległej do P. K. O. na konto czekowe Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego - Administracji Dziennika Urzędowego Nr.* ***504090*** *zaznaczając* ***na odwrocie środkowego odcinka blankietu nadawczego, jakiego okresu czasu wpłata dotyczy.***

*Zgłoszenia prenumeraty oraz wszelką korespondencję w sprawie Dziennika Urzędowego należy kierować do Kuratorium - Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie, ul. Karmelicka Nr 4, a nie Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych.*

*We Lwowie, w czerwcu 1939 r.*

*ADMINISTRACJA*
*DZIENNIKA URZĘDOWEGO*

# DZIAŁ NIEURZĘDOWY

9.

Dr JAN KUCHTA

## Państwowa Centralna Biblioteka Pedagogiczna we Lwowie

Państwowa Centralna Biblioteka Pedagogiczna we Lwowie należy do najstarszych omal tego typu bibliotek w Polsce, rozwija bowiem swą działalność od r. 1925, — a więc lat czternaście. — Rola jej i znaczenie dla każdego z nauczycieli, pracujących na terenie K. O. S. Lw. jest bardzo doniosła. Warto więc, by każdy z nauczycieli zdał sobie należycie sprawę z tego, jakie korzyści może mu ta biblioteka dać — i co on dla biblioteki zrobić może.

Biblioteka gromadzi z terenu K. O. S. Lw. w pierwszym rzędzie materiały do historii szkolnictwa. Jako taka posiada jedyny w Polsce zbiór sprawozdań gimnazjów (od najdawniejszych czasów po dzień dzisiejszy), sprawozdań seminariów nauczycielskich, szkół wydziałowych, zawodowych, burs i internatów. Wszystkie kierownictwa winny więc dbać o to, by nowe zeszyty sprawozdań, a więc obrazy ich działalności, corocznie docierały do Państwowej Centr. Biblioteki Pedagogicznej we Lwowie (Kubali 4). Jest to rzecz niezwykle doniosłej wagi i dla biblioteki i dla przyszłego historyka polskiego szkolnictwa. To samo tyczy się pisemek młodzieżowych, jednodniówek, ogłaszanych drukiem prac nauczycieli i uczniów, wreszcie charakterystyk środowisk regionalnych, które biblioteka skrzętnie gromadzi. Dają one ciekawe niejednokrotnie obrazy życia szkoły, — z biegunowo przeciwnego punktu widzenia ujęte, jak w sprawozdaniach. Odpowiednie katalogi zbiorów np. „Katalog rozpraw naukowych", zawartych w sprawozdaniach szkół średnich umożliwiają opracowanie dziejów tych szkół, bądź szkiców historycznych np. „O rozwoju szkolnictwa żeńskiego", „O pracy naukowej nauczycieli szkół średnich" itp. Wykonano ich do tej pory w biblliotece kilka.

Księgozbiór Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej we Lwowie zawiera ponad 15.000 dzieł naukowych z dziedziny pedagogiki, dydaktyki, metodyki poszczególnych przedmiotów nauczania oraz organizacji szkolnictwa. Posiada nadto biblioteka około 130 czasopism pedagogicznych i metodycznych w różnych językach a więc: polskim, ukraińskim, niemieckim, francuskim, angielskim, włoskim, bułgarskim i rosyjskim. Posiada 740 czasopism pedagogicznych dawniejszych.

Z księgozbioru biblioteki korzysta stale 2974 nauczycieli szkół powszechnych, średnich i zawodowych. Są to jej członkowie wpisani i opłacający półroczne wkładki; okolicznościowo korzysta nadto z biblioteki przeciętnie dwieście osób miesięcznie.

W bibliotece istnieje pracownia (czytelnia) i wypożyczalnia. Z czytelni korzystają miejscowi czytelnicy oraz w niedziele i święta nauczyciele z prowincji. W czytelni mają nauczyciele do dyspozycji czasopisma i dzieła naukowe. Oto statystyczny obraz, przedstawiający w cyfrach działalność czytelni w r. 1938/39. A więc:

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| we wrześniu | 1938 | korzystało | z pracowni | 414 | osób, | przeglądając | 835 | dzieł | i czasopism |
| w październiku | „ | „ | „ | 633 | „ | „ | 1287 | „ | „ |
| w listopadzie | „ | „ | „ | 525 | „ | „ | 1016 | „ | „ |
| w grudniu | „ | „ | „ | 559 | „ | „ | 1025 | „ | „ |
| w styczniu | 1939 | „ | „ | 764 | „ | „ | 1485 | „ | „ |
| w lutym | „ | „ | „ | 658 | „ | „ | 1160 | „ | „ |

Z wypożyczalni w tym samym czasie korzystało:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| we wrześniu | 1938 | osób | 448, | wypożyczając dzieł | 1048 |
| w październiku | „ | „ | 522, | „ „ | 1190 |
| w listopadzie | „ | „ | 553, | „ „ | 1367 |
| w grudniu | „ | „ | 525, | „ „ | 1176 |
| w styczniu | 1939 | „ | 718, | „ „ | 1696 |
| w lutym | „ | „ | 633, | „ „ | 1473 |

Ponieważ nadto Ministerstwo Poczt i Telegrafów przyznało tut. bibliotece specjalną zniżkę na przesyłki książek, obniżając opłaty do 25 lub 35 gr za pakiet książek, wysłany do szkół, wypożyczalnia książek dla prowincji wysłała pocztą bardzo dużą ilość książek, a mianowicie:

| | | | |
|---|---|---|---|
| we wrześniu | 1938 | 280 | dzieł |
| w październiku | 1938 | 374 | „ |
| w listopadzie | 1938 | 510 | „ |
| w grudniu | 1938 | 296 | „ |
| w styczniu | 1939 | 444 | „ |
| w lutym | 1939 | 489 | „ |

Docierały te przesyłki do najdalszych nieraz wiosek na terenie K. O. S. Lw. i poza teren Kuratorium, niosąc duchową strawę i pomoc w pracy szkolnej najbardziej potrzebującym.

Przy bibliotece istnieje poradnia dla nauczycieli, w której bądź to osobiście bądź pisemnie dowiedzieć się mogą, z jakich dzieł naukowych czy metodycznych najlepiej będzie w danej chwili skorzystać. Korzystają z tej poradni nauczyciele szkół wszystkich typów, rodzice uczniów, należący do Kół rodzicielskich, słuchacze zakładów kształcenia nauczycieli. Korzystają z niej Inspektoraty szkolne, Przewodniczący konferencji Rejonowych, kierownictwa szkół. Za staraniem poradni wyszły wartościowe przewodniki samokształceniowe dla nauczycieli, mające za zadanie podniesienie poziomu czytelnictwa. Wydano więc między innymi: „Przewodnik samokształceniowy dla nauczycieli i kierowników szkół powszechnych". (Lwów 1938). Zawiera on spis i charakterystykę najnowszych publikacji z pedagogiki, psychologii pedagogicznej, dydaktyki, historii wychowania, metodyki nauczania poszczególnych przedmiotów nauczania w szkole powszechnej. Umożliwia pierwsze kroki w dziedzinie dokształcania się każdemu z dawniejszych nauczycieli i nowowstępujących, chcącym zorjentować się w postępie i rozwoju każdej z wymienionych dziedzin nauki. Dla nauczycieli zdających egzamin praktyczny wydano przewodnik pt. „Jak się przygotować do egzaminu praktycznego?" (Lwów 1937), ważny dla tych, którzy ukończyli zakłady kształcenia nauczycieli przed reformą szkolną. Wydano przewodnik dla nauczycieli zdających W. K. N. pt. „Przewodnik dla zdających W. K. N. Grupa A. Pedagogika i Nauka o Polsce współczesnej" (Lwów 1938), bardzo ważny dla eksternistów. Wydano nadto czterotomowy katalog, zawierający spis wszystkich dzieł polskich, posiadanych przez P. C. B. P. we Lwowie, (cena 1 zł 60 gr za 4 tomy) oraz zbiory komunikatów, podające bibliografię do najbardziej żywotnych zagadnień wychowawczych. Posiadać je powinna każda szkoła i Inspektoraty szkolne. Wreszcie opracowano wspólnie z Instruktorką j. polskiego K. O. S. Lw. Dr M. Słuszkiewiczową: „Katalog dzieł metodycznych z dziedziny nauki j. polskiego", który niewątpliwie przyczyni się w wysokim stopniu do podniesienia poziomu nauczania języka ojczystego.

Dla młodzieży szkolnej opracowano katalog dzieł popularno-naukowych ze wszystkich przedmiotów nauczania, mający za zadanie pobudzić młodzież naszą szkół do lektury popularno-naukowej, pogłębić i rozbudzić jej naukowe zainteresowania.

Kierownictwu Biblioteki udało się pozyskać do pracy naukowo pedagogicznej szereg nauczycieli szkół średnich i powszechnych z terenu K. O. S. Lw. Opracowali oni z czasem szereg bardzo interesujących tematów, jak „Plan pracy wychowawczej w szkołach powszechnych", „Dzieci trudne do wychowania", „Dziecko leniwe", „Uczeń kłamca", „Dziecko sierota", „Uczeń zuchwały", „Dziecko włóczęga", „Typy egocentryczne", — cykl prac o środowisku, o karności, — cykl prac o nowych kierunkach w psychologii i pedagogice oraz dydaktyce. Prace te ogłoszono drukiem w wydawnictwie: „Lwowska Biblioteka Pedagogiczna" w 37 tomach. Inna grupa nauczycieli opracowała szereg tematów filozoficznych i psychologicznych dla uczniów liceów, ogłoszonych

drukiem w „Licealnej Biblioteczce Filozoficznej" (liczącej 23 tomiki), która ożywiła nauczanie propedeutyki filozofii, nie tylko na terenie K. O. S. Lw., ale w całej Polsce. W danej chwili rozpoczęto szereg ciekawych prac metodycznych.

Rada Biblioteczna P. C. B. P., złożona z najwybitniejszych profesorów Uniwersytetu J. K. (Prof. St. Łempicki, Prof. Dr B. Suchodolski, Prof. Dr A. Fischer i inni) oraz z Instruktorów i Kierowników Ognisk metodycznych, a nadto z najwybitniejszych praktyków pracuje niestrudzenie, by z żadnej dziedziny nauki metodyki nie zabrakło w bibliotece dzieł najlepszych, najgruntowniejszych i najbardziej nowoczesnych.

Nauczycielstwo szkół wszystkich typów chętnie korzysta z pomocy biblioteki i w miarę możliwości i zasobów zawsze ją tu znajduje. To też i „młodsze" i „starsze" przyzwyczaja się co raz bardziej do korzystania z niej, nawiązuje z nią żywy kontakt.

Dobrzeby było, gdyby i rejonowe biblioteki nauczycielskie nawiązały ten kontakt z Biblioteką Centralną, gdyż ułatwiłoby to im w znacznym stopniu pracę w terenie. Winnyby zawiadomić kierownictwo P. C. B. P. o miejscowości, w której istnieją i rozwijają działalność oraz podać charakterystykę księgozbioru, którym dysponują.

Należy żywić nadzieję, iż wkrótce nie będzie żadnego kierownictwa szkoły powszechnej, średniej i zawodowej, w której nie byłoby „Katalogów" i „Przewodników Samokształceniowych" P. C. B. P., której nauczyciele nie korzystaliby z jej księgozbioru, a rodzice z „Poradni dla dzieci trudnych do wychowania", czynnej przy bibliotece dla terenu całego Kuratorium.

10.

# Z DZIAŁALNOŚCI OGNISK

## KONFERENCJA REJONOWA OGNISKA BIOLOGII W JAROSŁAWIU

Druga konferencja rejonowa odbyła się dnia 21 kwietnia 1939. Była ona pod względem tematów dalszym ciągiem konferencji rejonowej odbytej dnia 28 października 1938.

Z tematów naukowych: Zagadnienie teorii descendencji naświetlił w dłuższej, gruntownie opracowanej prelekcji p. Dr M. Bażałuk na podstawie przeczytanego dzieła: L. Plate, Die Abstammungslehre, Tatsachen, Theorien, Einwände und Folgerungen.

Uczestnicy konferencji przeprowadzili na podstawie referatu kierownika ogniska na temat zmienności fluktuacyjnej ćwiczenia praktyczne, polegające na wykonaniu pomiarów, wykresów i ich interpretacji. Równocześnie zademonstrowano użycie dwu przyrządów Galtona (jeden na śrut ołowiany, drugi zaś na ziarna grochu) i próbowano zastosować do ćwiczeń ze zmienności kostek do gry, celem wykazania metodą graficzną prawa prawdopodobieństwa przypadków.

W związku z zagadnieniami nauczania w liceum przedyskutowano sprawę tematów przeznaczonych do wyboru. Podkreślono w dyskusji, iż ze względów naukowych oraz z uwagi na znaczenie kulturalne i wychowawcze nauk biologicznych należałoby potraktować równorzędnie wszystkie wspomniane tematy, z powodu jednak braku czasu należy wybór większości tematów uzależnić od wyposażenia pracowni, od myśli przewodniej ustalonej przez nauczyciela dla przerabianego materiału i od osobistych naukowych upodobań nauczyciela.

Na konferencji rejonowej przeprowadził lekcję przykładową w I kl. lic. p. J. Lisikiewicz na temat „ewolucja organizmów". Po lekcji wywiązała się ożywiona dyskusja nad zagadnieniem poruszonym przez referenta. W wyniku dyskusji ustalono, że: 1) na tak obszerne zagadnienie powinno się przeznaczyć kilka godzin lekcyjnych, 2) do przerobienia tego zagadnienia musi mieć nauczyciel kilka tablic z anatomii porównawczej, embriologii, paleontologii zoo i phytogeografii itp.

W kwestii, jak należy potraktować teorię ewolucji w szkole wobec faktu istnienia rozbieżności poglądów w świecie naukowym, przyjęto za najsłuszniejsze, by teorię ewolucji traktować w szkole ostrożnie, w myśl zasady: „Media via aurea est". Podano szereg dzieł z literatury pol-

skiej i zagranicznej, którymi nauczyciel może się posłużyć celem przygotowania lekcyj na temat teorii ewolucji.

P. St. Herman-Woyciechowska przy omawianiu programu liceum przyrodniczego zademonstrowała kilkadziesiąt tablic wykonanych bardzo starannie przez uczennice Prywatnego Liceum PP. Benedyktynek w Przemyślu. Demonstracja ta miała na celu przedstawić możliwości sporządzania tablic biologicznych do nauki, co ma duże znaczenie wobec braku tego rodzaju pomocy w handlu.

Ponadto kierownik ogniska omówił podręczniki licealne w związku z wykorzystaniem ich w nauczaniu i zwrócił uwagę na krytykę podręczników, umieszczoną w Metodyce Biologii. — Wyświetlono trzy filmy naukowe a mianowicie: Krążenie krwi, Instynkty u zwierząt, Organizm ludzki i jego działanie. — Udzielono szeregu wskazówek w zakresie zakupna obrazów, przeźroczy, preparatów, pocztówek epidiaskopowych i książek. — Na zakończenie kierownik wręczył każdemu uczestnikowi alfabetyczny spis biblioteki ogniska i przedyskutowano dotychczas używane i nowo wydane klucze do oznaczania roślin.

## KONFERENCJA OGNISKA HISTORII WE LWOWIE

Ognisko historii odbyło w dniu 25 kwietnia br. konferencję rejonową. Część pierwszą konferencji wypełniła sprawa realizacji programu historii w liceach z językiem ruskim nauczania. Przykład jej realizacji dał w obszernym referacie nauczyciel XV gimn. Państwowego we Lwowie, p. Franciszek Olipra. W nawiązaniu do poruszanych przez referenta myśli, z kolei rozwinęła się ożywiona wymiana zdań między obecnymi nauczycielami, tak polskiej jak i ukraińskiej narodowości. Spośród kwestyj naświetlonych przez dyskusję podkreślić należy: znaczenie naukowej i moralnej pełnowartościowości nauczyciela pracującego w szkolnictwie mniejszościowym, z szczególnym uwzględnieniem postawy obywatelskiej, podniesienie naukowości nauczania, oraz konieczność pogłębienia przez ogół nauczycieli historii znajomości ukraińskiej literatury historycznej. W związku wreszcie z żywo dyskutowaną na konferencji sprawą lektury historycznej w szkołach z j. ruskim nauczania, należy podkreślić, że do bibliotek i pracy szkolnej mogą być dopuszczone jedynie książki, które otrzymały aprobatę władz szkolnych.

Drugą popołudniową część obrad konferencji wypełniła dyskusja nad egzaminem dojrzałości w liceum w zakresie historii.

## KONFERENCJA OGNISKA JĘZYKA NIEMIECKIEGO WE LWOWIE

Druga konferencja rejonowa nauczycieli języka niemieckiego odbyła się we Lwowie dnia 27 kwietnia br. w obecności Wizytatora Z. Gerstmana i Instruktorki ministerialnej Dr Mazurkówny.

Na porządek dzienny złożyły się: lekcja języka niemieckiego w kl. IV b państwowego Liceum i Gimnazjum I, prowadzona przez prof. Sandla. Lekcja dwugodzinna poświęcona była zagadnieniu obronności naszego Państwa. Na pierwszej godzinie szkolnej referowali uczniowie przeczytane artykuły z niemieckich czasopism, zajmujące się sprawą obronności w państwach obcych, na drugiej godzinie łączono wyniki tej lektury z myślami wysnutymi z lektury obowiązkowej szkolnej i pracy z podręcznikiem. W konkluzji omówiono warunki obronności w Polsce. Z tokiem lekcji wiązał się referat kierownika Ogniska Sandla „O zagadnieniu obronności naszego Państwa w nauce języka niemieckiego". Po referacie rozwinęła się dyskusja nad lekcją i treścią referatu. Obrady ranne zakończył referat Janiny Klemensiewiczówny (Rzeszów) p. n. Dorobek dydaktyczny kursu germanistycznego w Heidelbergu.

Przedmiotem konferencji popołudniowej był referat profesora Władysława Lama (Politechnika lwowska) p. n. Malarstwo niemieckie w okresach rozkwitu i upadku. Referat był ilustrowany licznymi obrazami świetlnymi.

W konferencji wzięło udział 100 nauczycieli.

## KONFERENCJA REJONOWA OGNISKA JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO WE LWOWIE

W sali Ogniska języka łacińskiego w III Państwowym Liceum i Gimnazjum im. Stefana Batorego we Lwowie odbyła się dnia 28 kwietnia br. przy współudziale 84 osób rejonowa konferencja nauczycieli języka łacińskiego. Na wstępie odbyło się zebranie kierowników Grup i Zespołów. Tematem konferencji była sprawa programu prac w Ognisku na rok szkolny 1939/40. Z kolei kierownik Ogniska, prof. Golias, zagaił konferencję ogólną, przedstawiając w zarysach zagadnienia ujęte w referatach wyznaczonych na konferencję. Równocześnie przedłożył zebranym szereg najnowszych publikacji do przeglądnięcia, zwracając szczególną uwagę na znakomite wydawnictwo: Luckenbach, Kunst und Geschichte t. I 1938, zł 4.—.

Następnie referat na temat: Realizacja programu nauczania języka łacińskiego w II kl. lic. w świetle dotychczasowych doświadczeń wygłosiła Dr R. Schächter z Brzeżan. Referat ten był opracowany na podstawie ankiety, własnych spostrzeżeń referentki oraz wypowiedzeń uczniów. Wyniki ujęła referentka w następujące tezy: 1. przy realizacji programu należy zwracać szczególną uwagę na czynnik ideowo-wychowawczy — przez odpowiedni dobór tekstu i właściwą jego interpretację; 2. korelację z P. W. uwzględnia się nie tylko przez zaznajomienie z wojskowością Greków i Rzymian, ale i przez lekturę tekstów podkreślających w szczególny sposób morale rzymskiego społeczeństwa w odniesieniu do służby wojskowej i służby dla państwa; 3. ze względu na szczupły wymiar lektury wiadomości o zjawiskach gramatycznych, poznanych w gimnazjum należy ugruntowywać i rozszerzać przygodnie w liceum; 4. lektura uzupełniająca w języku łacińskim, lektura przekładów, rozprawek itd. służy jako materiał interpretacyjny lekturze autora zasadniczego; 5. celem ujęcia całokształtu osobowości i twórczości autora wskazanym jest, by młodzież notowała spostrzeżenia własne z toku lektury i omawiała kwestie po ukończeniu lektury drogą dyskusji.

Drugi referat wygłosił dyr. Z. Mirtyński (Trembowla) na temat: Nauczanie kultury klasycznej w gimnazjum i liceum. Opierając się na wskazówkach programu podanych szczegółowo w zakresie gimnazjum, a bardzo ogólnikowo w zakresie liceum referent stwierdził, że stosunek między nauczaniem języków klasycznych a nauczaniem kultury jest dwustronnie funkcjonalny. Nauczanie kultury więc jest jednym z integralnych elementów interpretacji tekstu. Referent próbował też podać, które elementy kultury antycznej mogą pomóc młodzieży w wytworzeniu sobie światopoglądu: grecki intelektualizm, monumentalność rzymska i stoicyzm hellenistyczny stwarzający ideał mędrca. Ponadto omówił referent te elementy kultury starożytnej, które wpłynęły na kulturę europejską. Wywody swoje ilustrował dwoma przykładami nauczania na poziomie gimnazjum i liceum.

Na zebraniu popołudniowym omówił kierownik Ogniska prof. Golias w ogólnych zarysach referat prof. Jusa na temat: Słownik łacińsko-polski (zagadnienie treści, formy i stosowania) wykazując związek tego referatu z programem konferencji rejonowej odnoszącej się do nauczania w liceum. Referent, prof. Jus domaga się dla nowoczesnego słownika wstępu naukowego, który powinien wyjaśnić najważniejsze zjawiska fonetyczne, semantyczne i rozwój znaczenia wyrazów. W drugiej, głównej części słownika uważa referent za najważniejsze racjonalne uszeregowanie znaczeń, podkreślając niezbędność znaczenia zasadniczego.

Szczegółowe sprawozdanie z konferencji wraz z przedrukiem niektórych referatów ukaże się w Przeglądzie Klasycznym z r. 1939.

11.

Dr EDMUND ROMAHN

# Z pedagogicznej niwy

Sergiusz Hessen: O sprzecznościach i jedności wychowania. Biblioteka Pedagogiczno-Dydaktyczna. Nr 20. Książnica Atlas, Lwów-Warszawa 1939.

Gdy rzucić okiem na treść tej książki, uderza nas, że w spisie rozdziałów prócz tematów wychowania moralnego, państwowego, gospodarczego, oświaty klasowej, wykształcenia ogólnego a pedagogiki specjalnej — mamy trzykrotnie zagadnienie autonomii: autonomię wychowania, auto-

nomię pedagogiki, autonomię szkolnictwa; podtytuły wstępnych rozdziałów (zwycięstwo lub dialektyka światopoglądu) oraz końcowy podrozdział (zasady struktury i dialektyka) skierowują uwagę jeszcze bardziej w pewnym kierunku. Nie dziwi nas tedy, że w skorowidzu rzeczowym obok wyrazów ściśle pedagogicznych znajdujemy prócz określeń tytułowych (autonomia, dialektyka itd.), nie tylko marksizm, walkę klasową, demokrację, liberalizm, ale właśnie pojęcia: osobowość, wolność, wartość, hierarchia, idealizm, a zwłaszcza: byt lub duch absolutny.

Wyrosła z ducha pozytywizmu neutralna filozofia marzyła o skonstruowaniu naukowego systemu wychowawczego, pozbawionego czynników irracjonalnych. Bezsilność swoją wobec rzeczywistych zadań życiowych wykazała według Hessena ta neutralna filozofia naukowa, gdy rewolucja bolszewicka, a po niej rewolucja faszystowska i narodowo-socjalistyczna zwycięsko narzuciły w swoich krajach pewne nie-neutralne widzenie świata. W obliczu tych przeobrażeń także przeciwnicy tych rewolucji musieli sobie uświadomić, iż pedagogika jako filozofia stosowana winna zajmować się urabianiem jednostek w taki sposób, żeby z całości objektywnego świata dochodził do głosu ten fragment, który z perspektywy danych jednostek jest swoiście ważny. Ten tok rozumowania każe Hessenowi nawiązać do Leibniza, którego monadologiczne ujęcie istnienia odnajduje np. tak u Spenglera jak i u Rozwadowskiego. Nie mniej nie chce Hessen poprzestać na jakimś indywidualistycznym liberaliźmie, lecz przechodząc za Diltheyem pewną typologię światopoglądów sądzi, iż usiłowania Hegla stwierdzenia hierarchii w objektywizacji ducha, na nowo podjęte przez N. (Nicolai, Mikołaja) Hartmanna (jest to współczesny filozof berliński, niehitlerowski), daje zasadniczą możność przezwyciężania sprzeczności w jedności wychowania. Dialektyczne napięcie między subjektywnym a objektywnym duchem polega na tym, że istotnie wychowuje jedynie żywy nauczyciel, dla którego wartości są jemu osobiście drogie. Gdyby jednak ten nauczyciel nie głosił rzeczy, które i dla ucznia mogą się stać wartościami przez to, że są wyrazem ogólnoludzkiego, to znaczy obiektywnego ducha, wtedy wyrodziłoby się właśnie wychowanie w propagowanie pewnych ostatecznie politycznych haseł. Przeciwstawiając się neutralnemu liberalizmowi i naturalizmowi, sprzeciwia się Hessen również upolitycznieniu wychowania i pedagogiki. Jak bądź głęboka jest zależność szkolnictwa od ustroju gospodarczego (bo ktoś w końcu opłaca nauczyciela itd.), wychowanie sprzeciwia się sobie, jeśli w zamian za finansową możność swego istnienia wyrzeka się swojej wewnętrznej, w głębi człowieczeństwa zakotwiczonej swobody zarówno w konkretnym postępowaniu i w swojej organizacji, jako też i w problematyce. To jest autonomia wychowania, szkolnictwa, pedagogiki.

Już z tego — z konieczności naturalnie nieco fałszującego — uproszczenia wynika, że ostateczne sprężyny tego systemu pedagogicznego tkwią w pewnej postawie polityczno światopoglądowej. O tyle nieodzownym staje się więc pytanie o osobowość autora, kim jest autor. Jest to emigrant rosyjski, który obecnie pracuje w Polsce. Znany już naszej publiczności z paru dzieł tłumaczonych („Podstawy pedagogiki“ i inne), wydał z kolei omawiane właśnie dzieło, które jest przeróbką i zespoleniem artykułów, umieszczonych m. i. w różnych czasopismach polskich w języku polskim. Z obowiązku wdzięczności za gościnność wywiązał się, cytując pozornie gęsto pedagogów i filozofów polskich (Baleya, Chałasińskiego, Cieszkowskiego, Grzegorzewską, Joteykę, Mysłakowskiego, Nawroczyńskiego, Petrażyckiego, Pietra, Radlińską, Rozwadowskiego, Sośnickiego, Suchodolskiego, Szumana, Weryńskiego, Znanieckiego). Gdy jednak zbadamy bliżej te cytaty, okazuje się, że służą one często raczej wprost za okrasę, w odróżnieniu od rozprawiania się z poglądami autorów obcych, które ma charakter zasadniczy, czy chodzi o Kerschensteinera czy o Gentilego czy o Hartmanna. I z tym ostatecznie moglibyśmy się pogodzić, gdyby uczuciowy podkład, do którego się sprowadza te obce myśli, był zgodny z myślą polską. Jeśli natomiast hartmannowska objektywizacja ducha zlewa się z sentymentem rosyjskim, (nie tyle wiąże Hessen np. ideę Wielkiego Inkwizytora Dostojewskiego z poglądami Sołowiewa i Berdiajewa, ale mamy też np. uczuciowo jedynie uzasadnione powoływanie się na Tołstoja), wtedy pytamy się, czy t a k i irracjonalny podkład może być dla nas pożądany? Walka przeciwko komunizmowi jest nam sympatyczna; tylko jeszcze ważniejszą dla nas troską jest, w imię czego ją się prowadzi. A jeśli np. natrafiamy na słowa dodatnie o narodzie, że narodowość przedstawia wartości analogiczne do wartości osobowości, wobec zbyt społecznego tylko charakteru państwa, — to sama tylko analogiczność za mało nam mówi w sprawie, która jest najwyższym i najdroższym celem naszego trudu

wychowawczego. Gdyby nawet przystać na prymat wychowania moralnego, to jednak w takim skonkretyzowaniu dziejowym, jak to miała przed oczyma nasza Komisja Edukacji Narodowej, która dla Hessena nie istnieje. Ponieważ już się tak stało, że Hessen wrasta w Polsce w życie umysłowe, nie ma może powodu do lamentu, że wnosi w naszą pedagogikę pewne fermenty; brak związania z zadaniami naszego narodu nie pozwala jednak widzieć w nim polskiego pedagoga, ustalającego właściwą nam wychowawczą hierarchię wartości.

Kwartalnik Nauczycielski. R. IV. 1939. Stryj, I. Państw. Gimnazjum

Na niedomiar czasopism pedagogicznych w Odrodzonej Polsce nie możemy narzekać. Raczej pospolite są utyskiwania, że właśnie w tej dziedzinie cierpimy na przerost. Gdy zatym prócz czasopism o ustalonym rozgłosie bierzemy do ręki taki „Kwartalnik Nauczycielski", który na początek zeszłego roku szkolnego doczekał się polecenia ministerialnego, pytamy się, jakież swoiste wartości mamy przed sobą?

Wydawane przez Państw. Gimnazjum w Stryju, dźwiga się to pismo prowincjonalnymi siłami wschodnio-małopolskimi. Umieszcza ono trzy rodzaje artykułów: ogólne rozprawy teoretyczne, tak jak je mamy w czasopismach powszechnopolskich; rozstrząsania na tematy ogólne, ale oparte i wyzyskujące miejscowe doświadczenia; po trzecie tematy regionalne. Do pierwszych w rodzaju „Procesy twórcze w świetle psychologii i pedagogii" można się odnosić przychylnie, jako do objawu przetrawiania przez nasze prowincjonalne nauczycielstwo współczesnej literatury pedagogicznej. Drugi rodzaj artykułów, który w „Aktualnych refleksjach" jak np. „Podzwonne matury" głównego redaktora Adamskiego nadaje właściwy charakter pismu, zyskałby jeszcze, gdyby w takich sprawach jak np. „Samokształcenie nauczycieli a konferencje rejonowe" mówiono nie tyle o tym, co powinno być, ile gdyby przytaczano dodatnie przykłady urzeczywistnione, których bez wątpienia w naszym życiu szkolnym nie brak. Zbliżyłby się w ten sposób drugi rodzaj artykułów do trzeciego, który zdaniem moim najbardziej mógłby usprawiedliwić istnienie takiego osobnego czasopisma. W założeniu bowiem (przeprowadzenie mniej dopisuje) takie tematy, jak „Miasto mojej pracy zawodowej", czy „Jak wyzyskać środowisko grzybowe w szkole", mogłoby „zagadnieniom środowiskowym w wychowaniu" nadać tę najbardziej pożądaną treściwość konkretną. Nadmiar naszego czasopiśmiennictwa pod tym względem niewątpliwie cierpi na niedomiar. Za mało mamy sposobności dowiadywania się, jak w rzeczywistości nasze szkolnictwo wygląda. Nie o dane statystyczne tu chodzi, lecz o pełne życie, którego przecież nam nie brak. Gdyby Redakcja ten kierunek w czasopiśmie swoim uwzględniła, mogłaby właśnie przez taką regionalną pracę, która się zresztą prosi o porównawcze ujmowanie z innymi regionami — znaleźć czytelników w całej Polsce.

## 12.

## MATERIAŁY SZKOLNE

### „Wystawa Książki" w Prywatnym Liceum i Gimnazjum Żeńskim im. Emilii Plater w Sanoku

Czytelnia Prywatnego Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcącego Żeńskiego im. Emilii Plater w Sanoku postanowiła czynem uczcić dzień 19 marca, w ten sposób złożyć hołd pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Wyrazem tej myśli było zorganizowanie „Wystawy Książki".

Wystawa pomyślana zrazu dość skromnie, w toku pracy przybierała zasięg coraz szerszy. Urządzono ją w jednej ze sal szkolnych, gdzie na tle dekoracyjnie rozwieszonych kilimów, pomysłowo wykonanych haseł propagujących czytelnictwo, herbów miast polskich i pięknie rozmieszczonych kwiatów mieściły się stoiska ciekawych książek. Poprzednio przeprowadzona korespondencja z rozmaitymi firmami wydawniczymi umożliwiła wystawienie książek, jakich nie widuje się w witrynach księgarskich Sanoka. Największe i najpiękniejsze stoisko skupiało książki przysłane z Centralnej Biblioteki Wojskowej: były to dzieła Marszałka Józefa Piłsudskiego i dzieła innych autorów poświęcone Jego działalności. Rozłożone pod portretem Wielkiego Wodza, ozdobionym kwiatami, długo zatrzymywały przy sobie zwiedzających. Estetycznym wyglądem zewnętrznym zwracały uwagę eksponaty wydawnictwa Mortkowicza. Wy-

dawnictwa Trzaski, Ewerta i Michalskiego zajęły osobne stoisko. Były i książki z zakresu sztuki, literatury pięknej, historii, podróżnicze i wiele innych. Wystawa reprezentowała też książkę dawną, różnorodne staropolskie wydania, często „białe kruki“, wyszukiwane troskliwie przez uczennice gimnazjum wśród znajomych przez długie tygodnie.

Zwiedzający wpisywali swe nazwiska do kroniki „Czytelni“. Ogółem zwiedziło wystawę około półtora tysiąca osób, wliczając w tę liczbę i młodzież szkolną, która pod opieką wychowawców oglądała wystawę bardzo skrupulatnie. Wystawa trwała przez tydzień od 19 do 26 marca. Rolę przewodniczek spełniały uczennnice, członkinie Zarządu „Czytelni“, udzielając wyjaśnień.

### Uroczystość poświęcenia sztandaru szkolnego w Państwowej Szkole Mleczarskiej w Rzeszowie

W dniu 28 maja br. Państwowa Szkoła Mleczarska w Rzeszowie obchodziła uroczystość poświęcenia sztandaru hufca szkolnego P. W. i W. F. połączoną ze zjazdem absolwentów Szkoły, w 36 rocznicę jej założenia. Na uroczystość przybyli: wizytator K. O. S. Lw. inż. Jan Łysak, starosta powiatowy p. L. Lasocki, p. Pułk. Siuda z garnizonu rzeszowskiego, D-ca rzeszowskiego pułku p. Ppułk. Kotarba, rejonowy Komdt. P. W. i W. F. p. Mjr. Ochęduszko, powiatowy Komdt. P. W. i W. F. p. Por. Pobożniak, delegat Lwowskiej Izby Rolniczej p. inż. Kuminek, dyrektor Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie p. inż. T. Dziama, dyrektor Związku Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu p. Czesław Małecki, delegat Związku Spółdz. Rol. i Zarobk. Gosp. w Warszawie p. Kubicz, przewodniczący Rady Nadzorczej Związku Spółdzielni Mleczarskiej Ziemi Rzeszowskiej p. St. hr. Dąmbski i liczni delegaci okolicznych spółek mleczarskich. Licznie stawili się również absolwenci Szkoły Mleczarskiej.

Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem w miejscowym kościele, gdzie został również poświęcony sztandar. Po mszy św. odbyła się defilada hufca P. W. i W. F. przed sztandarem szkolnym, po czym uroczyste zebranie wszystkich delegatów, gości i absolwentów, których powitał dyrektor szkoły inż. Jan Cesul. W swym przemówieniu p. inż. Cesul podkreślił między innymi, że nowopoświęcony sztandar jest znakiem pracy twórczej i radosnej, a symbole na sztandarze przedstawiają: pracę pokojową w postaci narzędzi mleczarskich i pracę bojową w chwilach, gdy Ojczyzna będzie tego wymagała, — w postaci symbolicznych karabinów. Po przemówieniach i życzeniach złożonych przez delegatów nauczyciel Szkoły p. inż. Jan Pająk wygłosił referat pt. „36 lat pracy Szkoły“. Następnie odbyło się poświęcenie nowowybudowanej chłodni i suszarni do kazeiny w szkole, po czym wspólny obiad uczniowski.

Po obiedzie odbyło się zwiedzanie Szkoły i zebranie Zjazdu absolwentów, na którym wysłuchano fachowego referatu i sprawozdania prezesa Zjednoczenia Zawodowego Pracowników Zakładów Mleczarskich o akcji, zmierzającej do skupienia wszystkich pracowników zakładów mleczarskich w organizacji zawodowej. Uchwalono również stworzyć Koło Zjednoczenia Zawodowego w C. O. P. z siedzibą w Rzeszowie i przedyskutowano niektóre sprawy zawodowe mleczarskie.

### Konkurs orkiestr szkolnych we Lwowie

Z inicjatywy Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego odbył się w dn. 11 czerwca br. konkurs orkiestr szkolnych lwowskiego okręgu szkolnego. Do konkursu stanęły orkiestry państwowych liceów i gimnazjów: I w Jarosławiu, XI we Lwowie, w Łańcucie, w Nisku i w Trembowli. Eliminacja orkiestr odbyła się w Konserwatorium Polskiego Towarzystwa Muzycznego przed Sądem konkursowym w składzie: dyr. Dr Sołtys (przewodniczący), prof. Jędrzejewska, prof. Kozietulski, inst. Mucha, wizytator, Dr Papée. Następnie odbył się w wielkiej sali Towarzystwa popis w obecności Kuratora Okr. Szk. Lw., Dr T. Kupczyńskiego, wychowawców i młodzieży szkolnej. Pierwszą nagrodę otrzymało Państwowe Liceum Gimnazjum XI we Lwowie za odegranie fantazji z opery „Halka“; drugą nagrodę Liceum i Gimnazjum I w Jarosławiu za odegranie poloneza Kurpińskiego „Witaj Królu“. Orkiestra piórkowa Państw. Liceum i Gimnazjum w Nisku otrzymała nagrodę za odegranie „Mandoliny“ Łukasiewicza.

Konkurs wywołał żywe zainteresowanie wychowawców i młodzieży.

### Czasopisma młodzieży

Start Młodych (Stanisławów). Pismo rozwija się pomyślnie, pogłębia swoją treść, doskonali formę, zyskuje nowych współpracowników, budzi zainteresowanie wśród ogółu młodzieży stanisławowskiej. Podnieść należy z uznaniem, że chociaż redakcja przy wydawaniu niemal każdego

numeru miała dość duże trudności, potrafiła je dzięki zapałowi i wytrwałości ideowej grupy młodzieży pokonać. Mówią o tym zwierzenia poszczególnych autorów na łamach poprzednich numerów, a zwłaszcza ostatniego (maj—czerwiec Nr 9—10), który zmontowano dobrze. Część wstępna (złożona z kilku artykułów) pt. „Królowa Korony Polskiej" jest wyrazem głębokiego kultu młodzieży dla Matki Bożej (legendy, przeżycia osobiste autorów). Zwraca szczególnie uwagę piękny wiersz o charakterze religijnym „Różaniec". Wielkim rocznicom (pamięci Marszałka Piłsudskiego oraz Juliusza Słowackiego — rocznica zgonu i urodzin) poświęcono dwa artykuły. W dziale aktualnym złożono w serdecznych i ciepłych słowach hołd Matce (z okazji „Dnia Matki"). Mocno napisany artykuł „W powietrzu czuć prochem" (w związku z odpowiedzią Ministra Becka daną Hitlerowi). Resztę numeru wypełniają działy: „Młodzież a wojsko" (wywiad w Ośrodku Polskiego Białego Krzyża w Stanisławowie), dyskusyjny („Szkoła wiejska i nauczyciel"), przyrodniczy („Gniazda naszych ptaków"). Zamyka numer ciekawy dział „Między nami" — jakby wzajemna spowiedź z radości i smutku, z doli i niedoli życia uczniowskiego w związku z pracą wydawania „Startu". W artykule końcowym czytamy sprawozdanie z pożytecznej działalności (dla dobra polskiej wsi pod Stanisławowem) Samorządu Szkolnego w Państwowym Liceum Humanistycznym. Estetyczną (jak zwykle) okładkę N-ru oraz linoryty projektowali sami uczniowie. Korekta tu i ówdzie pozostawia nieco do życzenia.

M ł o d o ś c i Z e w. Pisemko młodzieży Prywatnego Liceum i Gimnazjum Koed. im. Marszałka Badeniego w Radziechowie. Po dłuższej przerwie wydano numer (styczeń—marzec 1939) o dość bogatej treści, a poświęcony całkowicie Radziechowowi i Radziechowszczyźnie. Przed oczyma czytelnika przesuwa się zatem „Radziechów na cenzurowanym" (w formie oskarżenia i obrony ogólnego wyglądu miasta — wcale dobry pomysł i wykonanie), „Biblioteka T. S. L." (wywiad na temat pracy oświatowo-kulturalnej tej placówki na terenie miasta i powiatu), „Drukarnia" (wywiad), „Bursa" (artykuł zabarwiony humorem), kilka godnych widzenia wiosek i osiedli powiatu radziechowskiego) sprawozdanie z pożytecznej wycieczki o charakterze krajoznawczym). Wkroczyła na łamy pisma i „Kolumna harcerska" („Z dziejów radziechowskiego harcerstwa", „Wspomnienie z obozu harcerskiego") i „Sport w Radziechowie", dział rozrywkowy i „Kronika". Bezpośrednie zetknięcie się młodzieży i zainteresowanie się różnymi przejawami życia kulturalnego miasta i wsi znalazło swój wyraz w większości artykułów, które pod względem treści i formy przedstawiają się na ogół dodatnio. Razi czasem przesadny patos i brak naturalności. Najsłabiej wypadł dział poezji („Muza szkolna"). Wszelkie artykuły nauczycielskie w jakiejkolwiek formie winny z pisma uczniowskiego zniknąć. Niewłaściwe jest również zapraszanie przez redaktora kolegów z innych zakładów poza Radziechowem do nadsyłania prac, jeśli przyjmiemy zasadę, że pisemko ma być przede wszystkim zwierciadłem życia młodzieży tego zakładu, który jest wydawcą. Strona typograficzna numeru pisemka bez zarzutu. Linoryty projektowali uczniowie.

N a p r z ó d M ł o d z i (Przemyśl — numery: kwietniowy, majowy i czerwcowy 1939 r.). Widać nie wielkie zainteresowanie wywołuje pisemko wśród młodzieży przemyskiej, skoro redakcja w odezwie do koleżanek i kolegów (Nr 8) skarży się na brak ściślejszego z nią kontaktu, na słaby dopływ artykułów i... zmniejsza nakład o 50 egzemplarzy. W związku z niezbyt szczęśliwym doborem prac dotychczas drukowanych (w 8 numerach) trudno stwierdzić, w jakim stopniu pisemko jest wyrazicielem oblicza duchowego tych szkół, które je wydają. W większości artykułów, pomieszczonych w ostatnich trzech numerach (podobnie jak i w poprzednich) uderza brak bezpośredniości i jakiejś myśli przewodniej (z wyjątkiem numeru 6-go), którąby je wiązała w pewną całość. Charakter tych prac jest przeważnie reprodukcyjny (np. „Obowiązki obywatelskie w Polsce", „Defilada" [dlaczego nie defilada na terenie Przemyśla?], „Szkoła krakowska, jej geneza i znaczenie", „Huculi i ich zwyczaje", „Echa dążności reformatorskich w „Powrocie posła", „W rocznicę śmierci Kazimierza Pułaskiego" i inne). Na dodatnią ocenę ze względu na podejście, rozwinięcie tematu i formę zasługują: „Armia polska chlubą narodu", „Noc w drużynie łączności" (z pamiętnika harcerza), „Konstytucja 3-go Maja fundamentem Polski mocarstwowej", „Kraszewski czeka na swój renesans", a z wierszy: „Głos", „Godzina wspomnień", „Piosenka leci", „Hej marzy mi się". Ozdobną, barwną okładkę (wcale udatną) numeru majowego i czerwcowego projektował uczeń. Korekta mało staranna (przeoczenie błędów ortograficznych i stylistycznych).

# ZAWIADOMIENIE

## W SPRAWIE PODRĘCZNIKÓW SZKOLNYCH

Związek Księgarzy Polskich zwraca się niniejszym do wszystkich Dyrekcyj i Kierownictw Szkół o łaskawe możliwie najwcześniejsze poinformowanie miejscowego księgarstwa co do podręczników, jakie mają być stosowane w podległych Im szkołach w roku szkolnym 1939/40-ym. Od tego zależy należyte i wcześniejsze zaopatrzenie się księgarń w odpowiednie do miejscowych potrzeb podręczniki oraz w dostateczne ich ilości.

Zarazem Związek Księgarzy Polskich zawiadamia P. T. Nauczycielstwo i wszystkich zainteresowanych, że jak w roku ubiegłym tak i w najbliższym sezonie szkolnym wszystkie księgarnie w całej Polsce sprzedawać będą podręczniki szkolne **ściśle** po cenach wyznaczonych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydrukowanych na każdym podręczniku.

Nie będą więc udzielane przy zakupach książek szkolnych bez względu na wysokość zakupu żadne ustępstwa (rabaty) w jakiejkolwiek formie. Dotyczy to zarówno zakupów indywidualnych jak i zbiorowych, poza tym zarówno dokonywanych przez osoby prywatne jak i przez szkoły, instytucje, zrzeszenia, organizacje i t. p. Wszelki nacisk na księgarza przy zakupie podręczników w kierunku uzyskania rabatu, bezpłatnych egzemplarzy, pokrycia kosztów przesyłki, przejazdu i t. d. będzie musiał pozostać z konieczności bezskuteczny.

Stanowisko to księgarstwa polskiego nie jest podyktowane chęcią osiągnięcia wielkich zysków, lecz wywołane twardą koniecznością ochrony księgarń, które w ostatnich latach ogromnie podupadły, a nawet w wielu wypadkach uległy całkowitej likwidacji.

Biorąc pod uwagę, że księgarstwo jest nie tylko działem handlu, ale też doniosłym czynnikiem szerzenia kultury i oświaty, że upadek księgarstwa pociąga za sobą nie tylko ujemne objawy gospodarcze, lecz i społeczno-oświatowe, księgarstwo polskie postanowiło sprzedawać podręczniki szkolne po cenach ściśle wyznaczonych przez Ministerstwo W. R. i O. P., a wszelkie uchylenia się od zachowania tych cen traktować jako nieuczciwą konkurencję.

Nie wątpimy, że wyjaśnienie nasze znajdzie powszechne zrozumienie wśród ogółu P. T. Nauczycielstwa.

ZARZĄD GŁÓWNY
ZWIĄZKU KSIĘGARZY POLSKICH
W WARSZAWIE

Prenumerata Dziennika Urzędowego wynosi 6 zł. i może być wpłacana w 4 ratach kwartalnych. — Cena numeru pojedynczego 60 gr. Należytości wpłaca się wyłącznie na konto czekowe P. K. O. Nr. 504.090. — Administracja Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

REDAKCJA RĘKOPISÓW NIE ZWRACA.

CENA OGŁOSZEŃ: Strona 60 zł.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Lwów, ul. Karmelicka 4, Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Tłoczono w drukarni Jana Żydaczewskiego Lwów ul. Leona Sapiehy 77 telefon 204-96.